

[BEZINNING]

“Als we niet geloven, wat geloven we dan?”

Het boek met deze titel* bevat een opmerkelijk eerlijke dialoog tussen de overtuigde agnost en vrijdenker Umberto Eco en Carlo Maria Martini, tot voor kort kardinaal van Milaan. Daarin klinkt de hoop door, dat er menselijke waarden zijn waarover gelovigen en ongelovigen het eens kunnen worden: de inzet voor sociale en economische gerechtigheid, een beter leefmilieu, de beschermwaardigheid van het leven, de betekenis van het geweten als het onontkoombare appèl van het goede. Daar gaat het boekje ook over. Confessionele en niet-confessionele politiek kunnen dan ook niet zo eenvoudig tegenover elkaar gesteld worden: er zijn vele raakvlakken met socialistische, groene en politiek-liberale overtuigingen.

Het verschil tussen ongelovigen en gelovigen is geen diepe kloof, maar een verschuivende grens, niet alleen tussen mensen of partijen, maar ook in elk mens persoonlijk. Ook wie niet gelooft, gelooft in de grenzen van de rede, moet zich buigen voor het geheim van het leven en voor het duistere verdwijnpunt van de dood, voor het wonder van de voortgang van de geschiedenis ondanks alle catastrofes, aldus Eco. En ook wie gelooft moet zich wapenen met

gezond verstand tegen de rampenmachine (Martelli) van de onwetenschap, de kortzichtigheid en de onverdraagzaamheid van vastgeroeste instituties, uit hun verband gerukte bijbel- of koranteksten, onbegrepen rituelen en dogma's zonder voortschrijdende uitleg.

Van gelovigen en niet-gelovigen wordt vertrouwen gevraagd in de onmisbaarheid van het recht, de wetenschap, de industrie, de handel, de diplomatie en al die andere instrumenten van de rede, die de seculiere gestalte zijn van de waardigheid, de integriteit en de passie voor het mogelijk goede van alle mensen.

Waarden en normen, of we nu in God geloven of niet, vinden alleen in dit gedeelde vertrouwen hun maatschappelijke en politieke verankering.

Anton Houtepen

* Umberto Eco en Carlo Maria Martini: *Als we niet geloven, wat geloven we dan?* Ooievaar, Amsterdam, 3e druk 2000 (oorspronkelijk verschenen in het Italiaanse tijdschrift *Liberal*).